

țarea la cer și, mai târziu, va trăi extazul Cincizecimii. Adormirea cîntă apostolii, trupul îi este ridicat la cer de către însuși Fiul ei. Ioa acestea însă sînt evenimente. Deasupra tuturor este un fapt, și anume că Fecioara Maria, deși mai presus de îngeri, rămîne solidară cu noi oamenii, și cu a noastră mîntuire. Potrivit uneia din cîntările Crăciunului, Nașterea Domnului a fost întîmpinată de fiecare cu cîte ceva, o mărturie a participării la vrerea lui Dumnezeu; îngerii au trîmbițat cîntări, cerul a pogorît steaua, magii au adus daruri, păstorii au venit cu închinarea, pămîntul a oferit peștera, iar noi, oamenii, am dat-o naștere Fecioara Maria. Omenirea devine astfel născătoarea Născătoarei de Dumnezeu, genealogiile capătă sens și adîncime, ele mărturisind, pe de o parte, implicarea dramatică a lui Iosif în smerenia Mariei, iar, pe de alta, implicarea apoteotică a neamului omenesc în actul Intrupării. Maica Domnului plutește singulară undeva, în spațiul cerului creștin, dar în același timp ea este și rămîne împreună cu noi, căci prin ea ne-am rostit opțiunea pentru mîntuirea prin Iisus Hristos și tot prin ea nădăjduim întru neputințele noastre. Poate că de aceea Maica Domnului ne și este atât de dragă. În vreme ce pentru Domnul Hristos avem un dublu sentiment, de iubire pentru Mîntuitor, dar și de teamă pentru Judecător, pentru ea nu avem decît unul, cel de iubire, pentru aceea care niciodată nu ne va judeca, ci pururea se roagă pentru noi. În numele nostru, Fecioara Maria s-a rostit cîndva în fața lui Dumnezeu: Fie! În numele ei, la rîndu-ne, vom aștepta, prin rugăciune, o supremă rostire a lui Dumnezeu: Fie!

Arhim. BARTOLOMEU V. ANANIA

Oct. 3/1980

MAICA DOMNULUI ÎN PROLOGUL EVANGHELIEI DE LA LUCA

Pr. prof. D. STĂNILOAE

1. BUNAVESTIRE

a) Sînt două vești bune trimise făpturilor umane de Dumnezeu: una este cea bună a nașterii Fiului lui Dumnezeu ca om și vestea cea răuă a învierii Lui. Pentru a le distinge, limba greacă folosește pentru cea dintîi cuvîntul *evangelismos*, iar pentru cea de a doua, *evangelion*. Limba română le distinge traducînd pe cel dintîi cu «Bunavestire», iar pe cel de al doilea lăsîndu-l netradus. Cei doi termeni grecești sînt atît înrudirea cît și deosebirea între cele două vești bune. Cea dintîi înseamnă vestea bună a întrupării Fiului lui Dumnezeu ca om, deosebită de Înviere, dar constituintă baza învierii; a doua înseamnă învierea lui Hristos ca om, adică împlinirea scopului pentru care s-a trimis întrupearea Lui. Dacă n-ar fi fost întruparea, n-ar fi fost nici învierea; dacă n-ar fi fost Învierea, întruparea Fiului lui Dumnezeu ca om ar fi fost de scurtă durată și n-ar fi schimbat nimic în existența noastră. Prin amîndouă se împlinește un singur plan al lui Dumnezeu: înveșnicirea omului într-o existență fericită, de strînsă unire cu Dumnezeu. Amîndouă pun în lumină valoarea veșnică a persoanei umane și înfăptuiesc cea mai fundamentală aspirație a omului: aceea de a duce viața în veci într-o existență fericită. Dar cu toată legătura între cele două vești bune, este și o deosebire între vestirea întrupării Fiului lui Dumnezeu și a învierii Lui ca om. Ultima nu se dobește de cea de-a doua numai prin calitatea de bază a celei de-a doua, ci și prin faptul că a fost vestită numai Fecioarei Maria de un înger, pînă cînd a fost vestită cea de a doua tuturor de către Apostoli, care s-au convins despre ea împreună prin vederea lui Iisus Cel înviat. Iar prin aceasta s-a confirmat pentru cei ce au crezut și prima veste bună, comunicată numai Sfintei Fecioare și făcută cunoscută doar Dreptului Iosif și încă altorva persoane.

Dar planul înveșnicirii omului, realizat prin întruparea Fiului lui Dumnezeu și prin învierea Lui ca om, a avut ca premiză crearea lui de către Dumnezeu. Dacă n-ar fi fost creat omul, nu s-ar fi făcut nici Fiul lui Dumnezeu Om. Prin întruparea Fiului lui Dumnezeu ca Om se arată pentru ce a fost creat omul. Părinții bisericești spuneau: «Fiul lui Dumnezeu s-a făcut Om ca să facă pe om Dumnezeu după har». În această se implică însă adagiul: «Dumnezeu a făcut pe om, ca să facă și pe Fiul Său Om, în vederea îndumnezeirii lui». Desigur, teologii discută problema dacă Dumnezeu s-ar fi întrupat, în cazul că omul n-ar

fi căzut în păcat. Se poate spune însă că dacă în această eventualitate Fiul lui Dumnezeu nu s-ar fi întrupat, omul ar fi înaintat așa de mult în unirea cu El prin întregimea ființei sale, alcătuită din suflet și trup, încât Fiul lui Dumnezeu ar fi devenit în oarecare fel purtătorul ei ipostasul ei fundamental. Iubirea lui Dumnezeu față de om, arătată și în faptul că nu l-a creat din vreo necesitate launtrică, era firesc să meargă pînă la capăt, adică pînă la unirea maximă a omului creat cu Sine.

b) Dar faptul că treapta la care a fost ridicat omul prin întruparea Fiului lui Dumnezeu este o treaptă superioară celei în care a fost așezat prin creație, se arată și în deosebirea modului în care se produce creația omului la început și a modului în care se constituie acum ca Om noul Adam, pentru a ridica pe om la deplina unire cu Dumnezeu. Pe primul Adam, Dumnezeu l-a creat fără să-l întrebze. El nu e produsul vocii sale libere, deși e înzestrat cu libertate. La rîndul ei Eva e scoasă din Adam fără să fie întrebata nici el, nici ea.

Al doilea Adam vine la existență cu voia Celui ce acceptă să se facă Om. El e produsul libertății Sale. El nu se pomenește fără voia Sa Om. Dar Nicolae Cabasila observă că dacă la crearea primului Adam, Tatăl se sfătuiește cu Fiul și cu Duhul Sfînt, venirea la existență a Fiului lui Dumnezeu ca om are loc după obținerea consimțămîntului cu totul liber al Sfintei Fecioare. Cel ce se naște din ea nu vine la existență printr-un proces natural, inițiat de un act din care nu lipsește pasiunea ce îngustează libertatea, ci cu totul liber. Iar cea care-L naște nu e folosită nici ea ca mijloc al venirii Lui la existență ca Om, fără voia ei. Se întîlnesc două libertăți: a lui Dumnezeu și a făpturii care se ridică din păcatul ce o robește. Nicolae Cabasila spune: «Lucru și mai uimitor este acesta: Dumnezeu nici n-a înștiințat de mai înainte pe Adam, nici nu l-a înduplecat să-și dea coasta, din care avea să se zidească Eva, ci lipsindu-l de simțire, i-a răpit mîdularul. Dar procedînd la zidirea noului Adam, a înștiințat-o mai înainte pe Fecioara și a așteptat credința și învoirea ei. Pentru crearea lui Adam iarăși se sfătuiește cu Unul-Născut Fiul Său, zicînd: «Să facem pe om». Cînd însă a trebuit să aducă în lume pe Întîiul Născut (cum zice sfîntul apostol Pavel — Efes. I, 6) — «pe Însuși Sfetnicul Cel minunat — și să zidească pe al doilea Adam, ia ca părtașă la împlinirea hotărîrii Sale pe Fecioara și această mare hotărîre — cum zice Isaia (IX, 6) — a aprobat-o Fecioara, și astfel întruparea Cuvîntului a fost nu numai opera Tatălui, Care a binevoit să se îplinească, și a Puterii Lui care a venit în lume, și a Duhului Care a umbrit pe Fecioara, ci și a voinței și a credinței Fecioarei. Căci precum fără Aceia nu s-ar fi putut împlini acest sfat, tot așa, dacă n-ar fi adus Preacurata voia și credința ei, ar fi fost cu neputință să se aducă la îndeplinire acel sfat».

«Pentru că, așa cum Acela a fost zămislit, pentru că a voit, așa și aceea trebuia să-L zămislească și să devină Maică a Lui nu în mod silit, ci cu libertatea voinței ei. Pentru că trebuia să contribuie la iconomia mîntuirii nu numai ca o unealtă mișcată de altcineva, de care

face uz fără voia ei, ci — lucru cu mult mai important — să se facă ea însăși pe sine și să se facă împreună-lucrătoare a lui Dumnezeu în pronia Lui pentru neamul omenesc. Apoi, deoarece Mintuitoarea a fost Om și fiu al omului nu numai pentru că avea un trup, ci pentru că a avut și suflet și minte și voință și tot ce e omenesc, era trebuință să aibă și o Maică desăvîrșită, care să slujească nașterii ei, nu numai cu firea trupului, ci și cu mintea și cu voința și cu toate cele ce le avea; să fie Maică și după trup și după suflet, să aducă la nașterea negrăită Omul întreg»¹.

Astfel a depins de cuvîntul Sfintei Fecioare: «Iată roaba Domnului; fie mie după cuvîntul Tău», ca Fiul lui Dumnezeu să se facă Om, și iubirea lui Dumnezeu față de oameni, să meargă pînă la capăt, ca omul să măreț pentru care Dumnezeu a creat această ființă minunată, să se facă om, să-și capete împlinirea. A depins de cuvîntul Fecioarei, pentru că depinde de acceptarea liberă a omului mîntuirea lui.

Dar s-ar putea spune: oare a fost un lucru așa de mare ca Sfînta Fecioară să se învoiască a se face Maică Fiului lui Dumnezeu, cînd aproape fiecare femeie dorește să aibă unul sau mai mulți copii?

Dar învoirea Maicii Domnului e cu totul deosebită de învoirea celorlalte femei. Cuvîntul ei nu reprezintă o simplă învoire, ci e dotat de o credință cum n-a mai avut cineva dintre oameni, pe cînd învoirea celorlalte femei se datorește și mișcării poftii trupesti, care călăbește libertatea.

A fost mai ușor chiar pentru apostoli să creadă că Hristos a înviat și să propovăduiască această veste bună în toată lumea cu preluarea vieții lor, odată ce L-au văzut aievea înviat, după ce au știut că murise. A fost ușor pentru toate generațiile de creștini și e ușor și pentru noi să credem în învierea lui Hristos, avînd mărturia apostolilor care și-au dat viața vestind-o întemeiați pe vederea învîțătorului lor înviat.

Dar Maica Domnului, fără să se întemieze pe faptul experiat al zămislirii Lui în ea, a crezut pe baza unei simple făgăduințe prealabile că se va petrece cu ea acest fapt care depășește legea fiiri și nu s-a mai petrecut niciodată cu o fecioară. A crezut posibil, imposibilul. Și prin aceasta l-a făcut posibil².

Nu o învoire obișnuită a dat Fiului lui Dumnezeu putința să se facă Om, să unească firea omenească cu firea Sa dumnezeiască, ci o credință cum n-a mai fost alta, manifestată de o persoană feminină purtătoare a firii omenești — căci din trupul femeii se formează un alt om — în El. Credința în cineva, ca încredere în el, înseamnă o unire spirituală cu acela. Credința totală a Sfintei Fecioare în vestirea dată ei de Fiul lui Dumnezeu prin inger, a însemnat o unire spirituală cu El, cum n-a fost și nu mai poate fi alta, căci nimeni n-a mai fost pus

1. Nicolae Cabasila, *Cuvînt la Buna Vestire*, în vol. Νικόλαου Καβασίλα, Θεωμότης, publicat de P. Nellias, Atena, 1968, p. 132—137.

2. P. Nellias, *op. cit.*, p. 122, nota 6 și p. 134, nota 28. Filozoful grec vorbește de învoirea omului de a face chiar imposibilul, posibil.

și nu va mai fi pus într-o astfel de situație. Credința ei a fost biruința spiritului asupra legilor naturii, cum n-a mai fost alta și prin aceasta cea mai mare libertate față de ele. În acest sens se poate spune că Dumnezeu, Care are suprema libertate și putere asupra legilor, s-a înfățișat cu cea mai mare libertate atinsă de om asupra acelorși legi. Iar întrucât libertatea omului — libertate ce ține de spirit — nu poate avea originea decât în libertatea lui Dumnezeu, Spiritul suprem și Atotputernic, în Sfânta Fecioară s-a realizat, prin libertatea spiritului uman actuală la culme, cea mai deplină unire spirituală cu Dumnezeu.

Mai trebuie însă menționat că la această culminantă actualizare a libertății și deci a puterii spiritului din ea, a ajuns prin viețuirea ei eliberată de ispitele înrobitoare ale păcatelor. Iar în aceasta s-a bucurat și de ajutorul sau de harul lui Dumnezeu. Ea era unită cu Dumnezeu printr-o rugăciune neîncetată, prin care se depășea, ridicându-se la Dumnezeu. Sfântul Efreem Sirul declară că vestea bună a fost un răspuns la rugăciunea ei. Darul lui Dumnezeu provoacă rugăciunea de mulțumire și de laudă către Dumnezeu, iar rugăciunea aduce un și mai mare dar; și acesta o și mai sporită rugăciune. Sfântul Efreem Sirul cântă într-unul din imnele sale: «Ce făcea Curata în timpul când Gavriil a zburat jos la ea? El i-a apărut ei în rugăciune, căci în Daniil a văzut pe Gavriil în rugăciune (Daniil IX, 21). Se cuvine ca rugăciunea și rudenia ei — vestea cea bună (Bunavestire) — să se bucure una de alta, că Maria și Elisabeta, ruda ei»³.

De aceea îngerul Gavriil o salută la început cu cuvintele: «Bucură-te, ceea ce ești plină de har. Domnul este cu tine!». Ambele caracterizări arată unirea ei cu Dumnezeu. Cuvîntul grecesc «κεχαριτωμένη» (tradus în românește prin: «ceea ce ești plină de har»), o arată ca străbătută, imprimată, transformată în întregime de har, ridicată la o stare harică, mai presus de fire; învăluită, străbătută de prezența lucrătoare a lui Dumnezeu. E ceea ce spune și cuvîntul: «Domnul este cu tine!». Nici unei femei nu i s-au mai dat asemenea caracterizări.

Dar cea mai mare înălțime spirituală coincide cu cea mai mare smerenie. Sfânta Fecioară e cuprinsă de tulburare la auzul acestor laude. Nu cumva reprezintă ele o ispită ce voiesc să o ducă la mîndrie? Iar când îngerul îi spune să nu se teamă și-i arată că a fost aleasă ca Născătoare a Fiului lui Dumnezeu, că va primi un și mai mare har de la Dumnezeu, un har cum n-a mai primit nici o făptură omenească feminină, pentru că va zămisi și va naște pe Fiul Celui Prea Înalt, Care va avea o Împărăție fără sfîrșit, Sfânta Fecioară unită cu Dumnezeu cum n-a mai fost unită nici o ființă omenească, nu se îndoiește de aceasta dar voiește să știe numai cum va putea să se înfăptuiască aceasta, deoarece ea nu știe de bărbat. Întrucît nu i se spusese nimic de timpul cînd se va întîmpla aceasta, deci putea să se întîmple într-un viitor oarecare declarînd: «Cum va fi aceasta, deoarece eu nu știu de bărbat?», ea arată că e hotărîtă ca să nu știe de bărbat niciodată. Nicolae Cabasilă

3. Vezi *op. cit.*, la o notă ulterioară, p. 25.

me: «Cum va fi aceasta?», întrebă ea. E lege a firii să nu poată zăbăni cele ce și-au ales viața de feciorie... Eu, fără îndoială, sint gata — să fac firea și în ce chip?». Dar îndată ce îngerul îi comunică modul gîndirii minunate spunînd: «Duhul Sfînt va coborî peste tine și poți să faci Celui Prea Înalt te va umbri» și i-a explicat toate, Fecioara nu s-a îndoit de vestirea îngerului..., ci a primit slujirea ce i s-a cerut»⁴. Faptul că se declară gata să împlinească această slujire după ce i se comunică modul minunat cum se va înfăptui, arată că întrebarea ei n-a fost o întrebare din îndoială, căci o astfel de îndoială ar fi crescut în ea mai mult după ce i s-a comunicat modul cu totul suprafiresc cum va săvîrși și va naște.

Întrebarea ei a fost numai din dorința de a cunoaște modul minunat al acestei lucrări a lui Dumnezeu-Cuvîntul. Răspunsul ei: «Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvîntul Tău», arată încrederea ei nu numai în faptul că din ea se naște Fiul Celui Preaînalt, ci și în faptul minunat cum se va săvîrși.

Ea primește să fie Maică, deși era hotărîtă să rămîină fecioară. Primește să fie Maică, cu riscul de a nu mai părea oamenilor fecioară, pînă cînd se vor convinge, măcar unii din ei, prin Învierea Lui, că El e cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, deci că s-a născut din ea pe cale mai presus de fire, păzindu-i fecioria.

Ea primește să fie Maică pentru că în conștiința ei știe că rămîne și fecioară și de pe altă parte are încredere că Dumnezeu va avea grijă de bătrînul Iosif pe care ea și-l luase, ca viitor soț, pentru ca să-i ocrotască fecioria, să afle că ea, cu toate că se va arăta purtînd în pîntece născînd un Fiu, e totuși Fecioară. De asemenea va avea grijă ca alte persoane să-și dea seama că Cel ce se va naște sau s-a născut din ea, Fiul lui Dumnezeu, Care-i cruță sau i-a cruțat fecioria (Elisabeta, mărăharic, Dreptul Simeon, proorocița Ana etc.).

Ea primește ceea ce-i cere Dumnezeu cu o încredere totală, dar și cu o smerenie care o face să se supună fără cîntire voii Domnului.

c) În aceeași clipă în care ea declară că se încrede cu desăvîrșire în minunea ce se va săvîrși cu ea, Fiul lui Dumnezeu se și sălășluiește în ea zămislindu-se ca Om. Cuvîntul ipostatic suprem, izvorul cuvîntelor ipostatice și neipostatice create, ia loc prin cuvîntul îngerului în pîntecele ei cu atît mai mult cu cît cuvîntul îngerului era netrupesc, spiritual, avînd în el o putere din care nu era absentă însăși puterea Cuvîntului Dumnezeiesc, sau Înșuși Cuvîntul Dumnezeiesc. Odată cu mărturiea încrederii în puterea Fiului lui Dumnezeu de a săvîrși zămislirea minunată în ea, ea trăiește și experiența începutului minunii. Sfîntul Efreem Sirul spune: «Maria a intuit cu urechea pe Cel nevăzut, Care a vorbit prin glasul îngerului. Puterea Care s-a sălășluit spre întrupare, a făcut în pîntecele ei rod al trupului»⁵. Iar în Acatistul Maicii Dom-

4. *Op. cit.*, p. 143.

5. Ephrăm der Syrer, *Lobgesang an der Wüste*, Lambertus-Verlag, Freiburg im Breisgau, 1967, colecția Sophia, Band 7, p. 65. Din imnele Nașterii.

nului, îcosul 1, se spune: «Îngerul cel mai întîistătător din cer a fost trimis să zică Născătoarei de Dumnezeu: Bucură-te! Și împreună cu glasul cel netrăpesc, văzîndu-te pe Tine, Doamne, întrupat, s-a spăimîntat. Sau: «În Maria și-a luat locuință Lumina ca în ochi, și a curățit duhul ei, și a limpezit gîndirea, a sfințit simțirea ei și a înălțat fecioria ei». «Căci ochiul se face curat cînd se unește cu soarele și învinge prin arma lui și se face limpede prin lumina lui și iradiant prin strălucirea lui și împodobit prin frumusețea lui»⁷.

Am fost obișnuiți să vedem numai ceea ce a dat Fecioara Domnului prin alcătuirea trupului Lui din trupul ei și prin formarea sufletului și minții Lui omenești din sufletul și mintea ei, — lucru pe care am văzut că îl accentuează și Nicolae Cabasila. Am fost obișnuiți să cugetăm la unirea dintre Pruncul Iisus, ce crește în pîntecele Maicii și Maica ce comunică sîngele și viața ei, prin cordonul ce făcea din cei doi o unitate duală. Dar am fost mai puțin obișnuiți să vedem ce a dat prezența de Lumină și de puritate a Ipostasului Cuvîntului, trupului și sufletului și înțelegerii Fecioarei, în timpul cit se afla în această unire cu ea, în pîntecele ei. Primind El sîngele și sufletul din ea și încadrîndu-le în Ipostasul Său dumnezeiesc, nu exercita nici o înrîurire asupra lor? Și de unde începea și unde se oprea această înrîurire pe calea pe care treceau ele în El? Nu trebuia să devină sub înrîurirea Ipostasului Dumnezeiesc atotcurată cea care devenea Maica Acestui Ipostas Atotcurat Care devenea Om, comunicîndu-I din ea o fire atotcurată? A coborît Duhul Sfînt în ea, fără să-i dea, odată cu puterea de a naște pe Cuvîntul dumnezeiesc în mod mai presus de fire, și sfințenia?

Sfîntul Efrem Sirul — «chitara Duhului Sfînt» — poate cel mai mare poet al creștinătății primelor secole, cîntă: «Într-o clipă roaba a devenit fiică a Împăratului, prin Tine, Fiul Împăratului. Iată cea prea umilă ajuns din pricina Ta, o, Fiul lui David, în casa lui David; fiica pămîntului a ajuns în cer (în cerul curăției, n.n.) prin Cel ceresc»⁸.

Într-un fel fătul din pîntece dă din caracterele Sale, prin Duhul Său cel Sfînt, Maicii ce-L poartă în pîntece; chipul Lui se reflectă pe fața ei. «Tu ai împodobit — zice sfîntul Efrem Sirul — pe Maica Ta cu toate căci Tu ești frumusețea Maicii Tale»⁹. Orice maică nu poartă numai copilul în sine, ci o poartă sau o conduce și el în simțirile și mișcările ei. Cu atît mai mult Copilul care era totodată Dumnezeu. De aceea zice Sfîntul Efrem Sirul: «Mă purta Copilul, pe care îl purtam eu», a grăit Maria. Și-a aplecat aripile și m-a luat și m-a așezat pe mișcarea lor pînă la cer și a zburat sus în aer și mi-a spus: «Înălțimea și adîncul vor fi ale Fiului Tău»¹⁰.

Un mister mai mare decît toate se săvîrșește în trupul ei. Nu se răsună simte ea de acest mister în lucrare? Dumnezeu își alcătua din sîngele ei un trup, din sufletul ei un suflet, și sîngele și sufletul ei nu se resimțeau de acest fapt?

6. Idem, *ibidem*.
9. *Ibidem*, p. 15.

7. Idem, *ibidem*.
10. *Ibidem*, p. 39.

8. *Ibidem*, p. 14.

Fecioria înseamnă o negrăită delicatețe. Calitatea de maică aduce cu ea o altă delicatețe, dar desființînd delicatețea fecioriei. Maica Domnului a desăvîrșit, a completat delicatețea și jertfa de sine a fecioriei, delicatețea și cu jertfa de sine a simțirii de maică și încă de Maică a lui Atotcurat și Atotdelicat, Care s-a jertfit total pe Sine. Misterul ei este în sine însuși gradul culminant prin îmbinarea celor două forme superioare ale delicateții și jertfirii de sine, în gradul culminant cum nu pot fi înfrînte nici o altă ființă feminină și nu pot fi la celelalte femei niciodată înfrînte. Amîndouă sînt în același timp o continuă, eroică jertfire de sine. Fecioria singură nu e niciodată o totală jertfă de sine, nici maternitatea. Maternitatea fără feciorie mai are și clipe de gustare egoistă a materiei. La Maica Domnului avem misterul sfințeniei culminante. Dacă Maica iradiere a unei vieți sfinte îți aduce ceva din ea, cum n-ar fi simțind pe ea în mod desăvîrșit «Sfîntul Sfinților», sălășluit în trupul ei, ca să înfrîntăm altul, săvîrșind o comunicare desăvîrșită între El și ea?

Tot Sfîntul Efrem Sirul cîntă: «Nimeni nu știe cum trebuie să născă pe Maica Ta, Doamne, s-o numească «Fecioară»? Dar Copilul ei este de față. «Căsătorită»? Dar nimeni n-a cunoscut-o pe ea. Dacă deci Maica Ta este de neînțeles, cine Te va cuprinde pe Tine?»¹¹.

Dumnezeu-Cuvîntul, Cel ce-și alcătua prin lucrarea Duhului Sfînt trupul și sufletul în ființa Maicii Sale, nu era pasiv în ea. Dacă nu e cu totul pasiv nici pruncul obișnuit, căci se naște o persoană, — nu e procreație o fire impersonală —, cu atît mai puțin putea fi pasiv Cel ce alcătui se din ea ca Om, era Ipostasul Atoatefăcător și susținător unit al Duhului Sfînt. Sfîntul Efrem zice: «În vreme ce se alcătua trupul Lui din trupul Maicii Sale, puterea Lui (dumnezeiască) articula toate mădularile Sale». Sau: «Nu era nelucrătoare puterea lui dumnezeiască în trupul Maicii»¹². Căci îi spusese îngerul: «Duhul Sfînt va coborî peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri».

Dar nici Maria nu era pasivă. Ea continua să se roage și mai concențiat și să se dăruiască și mai desăvîrșit. El se dădea ei și primea de la ea și viceversa: «Ce mînunat este Dăruitorul, Care i-a dat ei ca ea să poată dărui Lui. Numai de la El putea ea primi și El nu voia să priscă decît de la ea. Lăudat fie Cel ce a dat și a primit»¹³. Aceasta se aplică într-o mai mică măsură și cu toți cei ce cred în El. Dar ei pot să se de la El ca să-I poată jertfi Lui, numai pe baza faptului că El i-a dat Lui Maicii Sale puterea să-I dăruiască Lui sîngele și sufletul ei. «De la cer oamenii, ca să-Ți dea Ție». «Te rog, dă-mi mie, ca să-Ți jertfesc Ție! Ți dau din ale Tale, dacă voiești să-mi dăruiești. Numai din harfa mea, Darul Tău să cînte pe coardele ei! Îmbogățește pe ele cu cîntări ale laudei Tale, ca și eu să-Ți aduc Ție din harfa mea și din cuvintelor mele! Voiesc să-Ți cînt Ție lauda Ta»¹⁴.

11. *Ibidem*, p. 37.

12. Idem, *op. cit.*, p. 32.

13. Idem, din imnele despre Biserică, *op. cit.*, p. 61.

14. Din imnele despre Biserică, *op. cit.*, p. 61—62.

N-a îmbogățit Cuvîntul lui Dumnezeu în trupul Fecioarei simțirea ca să-I cînte Lui în duh de rugăciune, ca să aibă pe Duhul Sfînt rugămintea în ea? În cine nu lucrează cuvîntul cuiva? Căci prin cuvînt intră în el duhul și puterea persoanei cuvîntătoare. Cu cît mai mult n-a intrat crat în Fecioara Cuvîntul Ipostatic, izvorul personal al tuturor cuvîntelor? «Tăcut era El ca Prunc fără glas și totodată dădea poruncile Sale tuturor făpturilor». «Și în vreme ce locuia El în sînul Maicii Sale, locuia în sînul Lui toate făpturile»¹⁵.

Refuzul efectelor sfințitoare ale puterii lui Hristos și ale Duhului Său cel Sfînt asupra Fecioarei se întemeiază pe refuzul protestant de a recunoaște vreo lucrare a lui Dumnezeu în general și a lui Dumnezeu Cel întrupat în special, asupra omului în deobște. Dar acest refuz e contra-recunoașterii puterii lui Dumnezeu asupra noastră și e conform concepției despre un Dumnezeu neputincios, lipsit de iubire de oameni, sau a concepției despre omul incapabil să se resimtă de lucrarea lui Dumnezeu sau a ceea ce pune la urmă sub semnul îndoielii însăși puterea sau iubirea lui Dumnezeu în actul Său creator. Avînd în vedere efectul lucrării Ipostatice, Sîrul poate afirma că El lumina din trupul ei, cum lumina din riul Iordanului și pe vrful Taborului. «În sînul curat al rîului învață să cunoască pe fiica omului, care a zămislit fără bărbat și a născut fără sămînță»¹⁶. «Lumina în rîu; strălucea în mormînt. El strălucea pe munte; lumina în trupul Maicii¹⁶. Strălucea la înviere; lumina la înălțarea la cer»¹⁶.

Dacă din ochiul omului curat se răspîndește lumina, iar din al celui plin de gânduri urite se răspîndește întunericul, și dacă în ochii oricărui mame se reflectă lumina din ochii pe cale de formare ai copilului din pîntecele ei, cu atît mai mult nu se reflectă în ochii Mariei Lumina lui Dumnezeu, Lumina Celui Atotbun? «E clar că Maria este țarina roditoare a Soarelui, căci din ea se răspîndește Soarele peste lume și peste locuitorii ei, lumina care se întunecase prin Eva, din care au rodit toate relele»¹⁷. «Cele două sînt asemenea, în simbolica lor, unui trup în care un ochi orb și întunecat, celălalt, dimpotrivă, limpede și luminos, luminează toate. «Privește lumea! În ea sînt articulați doi ochi: Eva a fost ochi orb, sting, orb. Ochiul drept, care luminează, este Maria». «Și prin ochiul care s-a întunecat, s-a întunecat toată lumea». «Dar cînd lumea s-a luminat prin ochiul și prin lumina cerească, Care și-a luat locuința în sînul ochiului, oamenii au aflat iarăși unitatea»¹⁸.

2. SALUTAREA ELISABETEI

După Dreptul Iosif, cea dintîi ființă omenească care înțelege, luminată de Duhul Sfînt, marea taină ce se petrecea cu Maria, a fost Elisabeta, care purta în a șasea lună pe Ioan Botezătorul. Pruncul acesteia

15. Idem, din imnele Nașterii, op. cit., p. 32.

16. Despre Sfîntul Efreem, referitor la Hristos, ca lumina în Maria și în Iordan, se vede la Seb Brock în «Eastern Churches Review», VII, 2, 1975, p. 137-144.

17. Idem, op. cit., din imnele Bisericii, p. 66.

18. Idem, *ibidem*. 19. Idem, op. cit., p. 67, din imnele Bisericii.

și a săltat în pîntecele Elisabetei cînd a auzit glasul Mariei. Căci el a intrat în glasul Sfintei Fecioare rezonanța Celui al cărui glas omenesc avea să semene cu glasul ei. «Lăudat să fie Cel ce cu limba noastră a glasul luat din Maria, n.n.) a lămurit tainele Sale»²⁰. Dar în glasul Mariei a simțit și Elisabeta glasul virtual al Cuvîntului dumnezeiesc. «Și glas puternic a strigat și a zis: «Binecuvîntată ești tu între femei și binecuvîntat este rodul pîntecelui tău. Și de unde mie aceasta, ca să vie în pîntecul Maicii Domnului meu la mine?». Cu acest cuvînt de «Maica Domnului» înmesteștea Biserica Ortodoxă pînă astăzi pe Sfînta Fecioară.

Dacă recunosc pe cineva ca «Domn al meu», nu voi cinsti și pe Maica Lui? Dacă acest «Domn» este «Domnul domnilor» (I Tim. V, 15), împăratul împăraților, Cel nemuritor, nu o voi cinsti pe Maica Lui cu o cinste mai mare decît pe oricine care îi este apropiat lui Hristos, mai mult decît pe apostoli, mai mult decît pe îngeri? Maica Împăratului nu numită și ea Împărăteasă? Însăși expresia: «De unde mie aceasta, ca să vie Maica Domnului la mine?», arată cît de mare o consideră Elisabeta, bătrîna maică a proorocului Ioan Botezătorul, pe tinăra Maică a lui Hristos. «Și fericită este aceea, care a crezut că se vor împlini întocmai cele spuse ei de la Domnul». Fericită este pentru încrederea ei că se va împlini cu ea o taină mai mare decît toate tainele, înainte de a fi avut o vadă despre împlinirea ei. Va fi fericită pentru că a făcut plăcere lui Dumnezeu cu această încredere mai mare decît a oricărui alt om în cuvîntul lui Dumnezeu. Fericită că prin aceasta s-a învrednicit de a avea în legătură cea mai intimă cu sine pe Fiul lui Dumnezeu. Fericită, pentru tot ce a lucrat Dumnezeu în ea în timpul purtării Lui în pîntecele ei și va lucra în veșnicie pentru suprema intimitate pe care a avut-o și va avea o ființă umană cu Fiul ei și Dumnezeu. Urmînd Elisabetei pînă azi, Biserica Ortodoxă îi cîntă Sfintei Fecioare: «Cuvine-se cu adevărat să te ferim pe tine, Născătoare de Dumnezeu».

3. CÎNTAREA MAICII DOMNULUI

Și Maica Domnului răspunde acestor cuvinte ale Elisabetei cu vesela ei cîntare, în care smerenia se împletește cu mulțumirea adusă lui Dumnezeu pentru negrăita cinste cu care a încununat-o. Ea începe prin a mări pe Dumnezeu pentru bucuria ce i-a făcut alegînd-o pe ea, roabă smerită, pentru a slui tainei minunate a întrupării Lui, care-i aduce minuire în primul rînd ei, dar și fericirea din partea tuturor neamurilor. Mărește suflete al meu pe Domnul și s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mintuitorul meu. Că a căutat spre smerenia rabei Sale. Că iață acum mă vor ferici toate nemurile». Nu cugeta Fecioara că se vor ași minți care să poată pune între Maică și Fiul un zid atît de mare, încît nu vadă slava Lui răsfrîngîndu-se asupra ei. Orice om cu inimă adevărată ține la cinstirea mamei lui, mai mult chiar decît la cinstirea sa. nimeni nu socotește că cinstește pe cineva cu adevărat, disprețuindu-i mama.

20. Idem, op. cit., p. 28, din imnele Nașterii.

Și Sfânta Fecioară continuă: «Că mi-a făcut mie lucruri mari puternic. Și Sfânt este numele Lui». Cele mai mari lucruri le-a făcut, le-a dăruit ei. A făcut-o Maică a Lui, cu puterea Lui. Și a făcut-o zămislăscă păstrându-i fecioria. A făcut-o din roabă, împărăteasă unită cu ea mai mult decât cu Serafimii și cu Heruvimii. Iar prin toate acestea a umplut-o de sfințenie, căci Sfânt este și El. Și apoi arată urmările minunatei Lui întrupări prin mijlocirea ei: a risipit pe cei mândri, răsturnat pe cei puternici și a ales pe cei smeriți. A umplut de bunătăți veșnice pe cei flămânzi și i-a alungat de la sine deșerti pe cei bogăți. Și-a împlinit făgăduințele Sale date lui Avraam, sau planul minunat al Sale. A pus în lumină adevăratele valori și le-a demascat pe cele mincinoase.

4. PRUNCUL DUMNEZEIESC ALĂPTAT ȘI PURTAT ÎN BRAȚE DE MAICA SA

Unirea dintre Maica Domnului și Fiul ei dumnezeiesc, Care și-a alcătuit trup și suflet din trupul și sufletul ei, durează însă și după nașterea Lui și după tăierea cordonului care-i ținea oarecum ca două ipotasuri într-o ființă. Iconografia ortodoxă tradițională nu înfățișează niciodată pe Maica Domnului singură, ci totdeauna cu Fiul ei în brațe, afară de momentul nașterii, al răstignirii, al adormirii, al rugăciunii către El în starea de slavă. Dar, precum se vede și în aceste cazuri, totdeauna lângă El.

Sfântul Efrem Sirul vorbește mult în imnele sale de alăptarea lui Hristos de către Maica Lui, adică de continuarea Lui de a-și întări trupul și sufletul pe pușorul de Prunc, sorbind laptele pregătit în trupul ei. Gingășia ei de Maică și respectul ei nemărginit față de Dumnezeu ei, continuă și aceeași îmbinare. Iar Pruncul care se strânge la pieptul ei cu dragoste ce-o are orice copil față de mamă, își întinde privirea bucurășă spre toți cei ce-L privesc. Privind cu mângâiere la Maica Sa care arată ochii ei presimțirea răstignirii ce-L așteaptă — ca în icoana de la Vladimir — El nu este ieșit cu totul din ființa ei, deși privește cu iubire toți oamenii. A fost în ea și în afară de ea, când îl purta în pintece, este afară de ea și în ea, după ce s-a născut. O spune Sfântul Efrem Sirul: «Când locuiai în mine, mărirea Ta locuia în mine și afară de mine. După ce Te-am născut în chip văzut, puterea Ta nevăzută n-a ieșit din mine. În vreme ce văd chipul Tău din afară, care stă înaintea ochilor mei, chipul Tău nevăzut a luat formă în duhul meu»²¹. Sau: «Cine văzut vreodată un prunc (mic) care se bucură cu veselie de cei ce îl văd? De la sînul (Maicii) se întinde pînă la cei mai de departe»²². Privește la toți, întinde bucuria tuturor, dar de la sînul Maicii, din brațele ei, prin trupul, prin sufletul și prin ochii pe care i-a primit de la ea prin bucuria ei, care e efectul prezenței Lui în ea.

21. Idem, *op. cit.*, p. 39, din imnele Nașterii.

22. Idem, *op. cit.*, p. 38, din imnele Nașterii.

Maica Domnului, conștiință de taina cea mare, e uimită că hrănește laptele ei pe Cel ce-i hrănește pe toți, deci și pe ea. E cea dintâi care are această conștiință și singura care îl hrănește cu laptele trupului ei. Ce trebuie să-ți deschid eu izvorul laptelui Ție, o, Izvorule? De ce nu să-ți dau eu hrană, Ție Celui ce hrănești toate de la masa Ta?»²³. Maica Cel Preaînalt și bea laptele Mariei, în vreme ce toate făpturile erau din bogăția Lui»²⁴.

Nu s-au sfințit sînii din care a supt Cel Atotsfînt? Nu s-au sfințit sînii care priveau la Cel ce suga din sînii ei? Nu s-a sfințit prisosul lapte care rămînea în sînii ei, odată cu trupul din care se forma El? A nu socoti pe Maica Celui Atotsfînt, sfîntă, a nu cinști pe cea pe care o cînstă ca pe Maica Sa cel de la Care vine toată cînstirea, pe care o înconjoară El cu slava cea mai mare și cu supracînstirea înseamnă a jigni nu numai pe Fiul lui Dumnezeu Care s-a făcut din ei, ci și cele mai fundamentale sentimente omenești.

23. Idem, *op. cit.*, p. 34, din imnele Nașterii.

24. Idem, *op. cit.*, p. 31, din imnele Nașterii.